“A l’oest de Gibraltar hi havia la indústria de salaons més gran de l’Imperi”

Entrevista a Carlos Fabião (Universidade de Lisboa)

“A l’oest de Gibraltar hi havia la indústria de salaons més gran de l’Imperi romà”

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)



Carlos Fabião, professor de la Universidade de Lisboa, és un els grans experts en àmfores lusitanes. Va ser a Tarragona amb ocasió de del III Congrés Internacional de la Sociedad de Estudios de la Cerámica Antigua-Ex officina Hispana (SECAH), del 10 al 13 de desembre del 2014. Va pronunciar la conferència inaugural, titulada "Las ánforas romanas de Hispania: ayer y hoy.

Segons vostè les àmfores tenen un problema de nomenclatura.

Sí, perquè fa molts anys que s'estudien i hi ha treballat molta gent. Cadascú les ha anomenat de la seva manera i ara hi ha una immensa confusió. Un mateix objecte, una mateixa àmfora, pot tenir entre 2 i 10 noms diferents!

Aquesta confusió encara dura?

S'ha millorat. Ja es té més clar que no té sentit una nomenclatura nova si una àmfora ja és

coneguda amb un nom a tot l'Imperi romà.

Però si se'n troba una de nova, com s'ha d'anomenar?
El que interessa en el context de l'Imperi romà és d'on ve, on es fabrica. Es pot posar el nom de la terrisseria, de la regió i de la província.



Com es tria una de les tres opcions?
Si es tracta d'una àmfora absolutament nova, tindrà un període de difusió curt i s'hauria d'anomenar pel nom de la terrisseria. Si és una àmfora que es produïda en diverses terrisseries d'una mateixa regió, en nom serà el de la regió (per exemple, àmfora de vi de la Laietània). Si es tracta d'una àmfora produïda en tota una província, agafa el nom d'aquesta provínvia (per exemple, àmfora de vi de la Tarraconense).

Per la façana atlàntica s'hi transportaven moltes àmfores.
Sí, i aquesta façana arribava fins al Marroc. Per anar a Anglaterra o Holanda la forma més senzilla i econòmica era per mar. Traslladaven gran quantitat de producte, de l'ordre de 5.000 i 6.000 àmfores! La gran limitació dels imperis antics preindustrials, ben bé fins a Carles V, és la distància, que sempre és més ben vençuda per mar que per terra. El que va canviar la situació és el ferrocarril.

Quin era el contingut més habitual de les àmfores lusitanes?

De cada deu àmfores, més de nou eren de salaons, la majoria de sardina. La combinació de peix i sal dóna una dieta equilibrada, sobretot quan és vegetal. Per això eren tan populars els salaons.

La Lusitània n'era una gran productora?

A l'occident de l'estret de Gibraltar (actuals Portugal, Andalusia i Marroc) hi havia la indústria de salaons més gran de tot l'Imperi romà! L'Atlàntic, avui igual, és més ric que el Mediterrani. El peix és diferent d'un ramat, que el mantens i el vas matant segons les necessitats. El peix es pesca de cop, mor al moment, i una de les maneres de preservar-lo és fent-ne salaons. Comparat amb els assecats i els fumats, té l'avantatge de contenir sal.



Quins reptes té l'estudi amfòric a la península?

Seguir treballant, sobretot en els continguts (tan sols coneixem els d'època tardana, dels segles IV i V), en les zones de producció desconegudes, identificar les àrees de dispersió de les àmfores fora d'Hispània per comprendre més els moviments comercials i fer un esforç de quantificació, del pes relatiu de les àmfores en diverses èpoques.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

En aquest sentit és clau el projecte Amphorae ex Hispania.
Sí, aquesta gran base de dades té com a primer objectiu donar a conèixer, en accés lliure, les àmfores fabricades a Hispània durant els segles I aC a V dC. Pot servir de model per a altres zones. Democratitza el coneixement: un jove estudiant de Galícia que no es pot desplaçar a les grans biblioteques té a la xarxa tota aquesta concentració d'informació! Fitxes de les àmfores molt completes, amb dibuixos, bibliografia, articles en PDF…

Text i fotos: Carme Badia i Puig

Gener del 2015

Notícies relacionades

– **Entrevista a Carlos Fabião a l'espai radiofònic *Toquem pedra*** (17/12/2014)

– **Entrevista a Ramon Járrega: "El repte és sistematitzar els tipus d'àmfores i associar-les als centres de producció**"

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)